

DET JURIDISKE FAKULTET

Til: Fakultetsstyret

Fra: Fakultetsdirektøren

Saksnr: 2

Sakstype: Diskusjonssak

J.nr:

Møtenr: 2/2010

Møtedato: 29.4.2010

Notatdato: 21.4.2010

Saksbehandler: Johanne Spjelkavik

Rammer og retninger i reformen

På grunnlag av Stenvikutvalgets rapport, innkomne høringsuttalelser og en videre bearbeiding av dette og annet materiale, har PMR uttalt seg om *rammene for studiemodellen og noen prinsipper for den videre utviklingen*.

I notater her er anbefalingen fra PMR presentert, i tillegg til ytterligere punkter det er ønskelig at styret uttaler seg til – det gjelder spørsmål med karakter av policy-valg som det er av interesse å få avklart før videre utvikling av modellen.

I modellen PMR anbefaler, anses så vel faglige hensyn som hensynene til studiekvalitet og ressursrammer å være optimalt avveid.

Med ressursrammer menes i denne sammenheng i første rekke administrative ressurser – øvrige ressurs hensyn vil bli utredet videre.

Det er ønskelig at fakultetsstyret uttaler seg til de overordnede valgene som er anbefalt på ulike punkter, og som det er redegjort for under.

Reformen selv:

Det må være en målsetning at den studiemodellen som utvikles nå, i hovedtrekk skal bestå i minst 10 år. Den bør betraktes som dynamisk i den forstand at undervisningsformer, eksamensformer, eventuelle arbeidskrav mv må kunne innpasses i modellen og endres etter hvert som man vinner erfaringer og ut fra ressurs situasjonen, uten omfattende reform.

Gjennomgående fokus:

I arbeidet med innholdet i programmet skal det være fokus på

- Kjønns-/likestillingsperspektiv
- Minoritetsperspektiv
- Universell utforming

Fagfordeling:

1. studieår :

a. Første semester:

Ex.phil – 10 sp.

Privatrett I – 20 sp: Innføring, kjøps- og avtalerett, menneskerettigheter

- b. Andre semester: Privatrett II – 30 sp: Familie- og arverett, fast eiendoms rettsforhold, erstatningsrett. Et visst antall studiepoeng skal omhandle menneskerettigheter.
2. studieår:
- c. Tredje semester:
Ex.fac - 10 sp
Statsforfatning og internasjonal rett – 20 sp: Statsforfatningsrett, EØS-rett, folkerett.
- d. Fjerde semester:
Forvaltningsrett – 30 sp: Forvaltningsrett, velferdsrett, miljørett – et visst antall sp MR-/EØS-rett. *Skriftlig oppgave med muntlig eksamen.*
3. studieår:
- e. Femte semester:
Formuerett I - 30 sp: Obligasjonsrett, tredjemannskonflikter, *skriftlig oppgave (eksamen og med egne studiepoeng).*
- f. Sjette semester:
Formuerett II – 20 sp: Obligasjonsrett, selskapsrett, rettshistorie.
Valgfag – 10 sp, for eksempel: Internasjonal privatrett *eller* Pant og kreditorforfølgning *eller* Skatterett *eller* Arbeidsrett *eller* Konkurranserett.
4. studieår:
- g. Syvende semester
Metode og etikk – 10 sp
Valgfag – 10 sp, for eksempel: Internasjonal strafferett eller Internasjonal arbeidsrett eller Internasjonal skatterett eller Internasjonal humanitærrett eller Håndtering av rettskonflikter
Perspektivfag – 10 sp: Rettsøkonomi *eller* Retts sosiologi *eller* rettsfilosofi.
- h. Åttende semester
Prosess og strafferett – 30 sp
5. studieår:
- i. Niende semester:
Valgfag – 30 sp
- j. Tidendes semester:
Masteroppgave – 30 sp
- Alternativt 60 sp masteroppgave i niende og tiende semester.

Obligatoriske elementer:

Det tas ikke sikte på at studiet skal inneholde obligatoriske elementer utover det som utgjør tellende eksamener. Obligatoriske arbeidskrav representerer gevinster – ikke minst mht bredden i det vi kan prøve studentene i og følgelig rapportere som ”oppnådd” i studiet. Kostnadene med dette er imidlertid høye – ikke minst for studentene i form av sterkt redusert fleksibilitet i studiet. Det er også et spørsmål om vi overhode disponerer lærerressurser til å gjennomføre så omfattende tiltak. Vi viser også til avsnittet under om undervisning, der det stilles spørsmål om hvilke undervisningsformer som totalt sett gir best læringsutbytte: Pr i dag er det neppe opplagt at en så stor innsats som ville kreves her, faktisk gir motsvarende studiekvalitetsmessig uttelling. Dette momentet henger også sammen med spørsmålet om privatisters adgang til jusstudiet. Dette spørsmålet er omfattende, og for øyeblikket blir det tatt hånd om av UiO sentralt med medvirkning herfra.

Undervisning:

Formen på undervisningen og plasseringen av den (i studiet) må antas å virke inn på utbyttet vi får av den. Vi kan også tenke oss undervisning rettet mot særskilte studentgrupper – fx de som har

strøket til eksamen.

Form:

Selvstudium og felles undervisning (forelesninger og evt. manuduksjoner) vil fortsatt stå sentralt – studiet vil preges av krav til selvstendighet, en egenskap vi også ønsker å underbygge hos våre studenter og kandidater.

I tillegg tilbys *undervisning i mindre grupper* ("basisgrupper") samt *oppgaveinnlevering*.

Form og omfang i framtidig undervisning vil avhenge av tilgangen på undervisningsressurser:

Forskningsbasert undervisning er en knapp ressurs. Det er grunn til å undersøke hvordan denne ressursen best kan anvendes for å nå målsetningen om å optimalisere studiekvaliteten og læringsutbyttet for studentene. Vi har ikke tilgjengelig data som sikkert viser sammenheng mellom ulike undervisningsformer og læringsutbytte – vi har heller ikke noen god operasjonalisering av "læringsutbytte" utover det som måles med karakterer til eksamen. Det er ønskelig å få undersøkt dette og å nytte resultatet som grunnlag for den konkrete utformingen av undervisningstilbudet.

I utgangspunktet legger vi til grunn at *god tilbakemelding på skriftlige arbeider*, samt *fora for kommunikasjon med fagpersonell* – herunder *god integrering av forskning i undervisningen* – og *samarbeid med andre studenter* er plussfaktorer for studiekvalitet; hvordan disse elementene bør prioriteres – innbyrdes og i forhold til andre tiltak – må vi komme tilbake til.

Plassering:

Det synes nærliggende å tilby mest undervisning i begynnelsen av studiet, ettersom det som tilegnes da, også skal danne grunnlag for det videre studieløpet. Det kan også være gode grunner for å tilby mest i de fagene som tradisjonelt har vært sett som vanskelig – eller i de emnene som skal utgjøre spesialisering/fordypning. Her kan det være aktuelt å rådføre seg med pedagogisk kompetanse. Dersom styret har synspunkter på dette, vil disse bli lagt til grunn i den videre planleggingen.

Eksamensformer:

Skriftlig skoleeksamen vil fortsatt være den dominerende eksamensformen, men det foreslås å variere denne med en *skriftlig oppgave i kombinasjon med muntlig eksamen* på andre studieår (forvaltningsrett) og med en *prosjektoppgave* på tredje studieår (formuerett I). Det må være åpent for at også eksamensformer kan endres og tilpasses etter hvert som vi vinner erfaringer i den nye modellen. Eksamensformene skal ideelt teste flere typer ferdigheter; uten obligatoriske arbeidskrav som dokumenterer ferdigheter, er vi mer avhengig av at eksamensformene gjør det. Selv om noen alternativer til skoleeksamen er ressurskrevende, vil de være besparende i forhold til å ha obligatoriske øvelser/evalueringer underveis (se også avsnitt om obligatoriske arbeidskrav).

Utveksling:

Det er ønskelig med flere muligheter for utveksling enn tilfellet er i dag. Det foreslås derfor at man på tredje og/eller fjerde studieår skal kunne innpasse emner utenfra. Imidlertid må vi anta at den perioden som hos oss står til disposisjon for 10 sp, er for kort til at den kan koordineres med et reelt tilbud ved en utvekslingsinstitusjon. Praktisk kan det muligens gjennomføres ved at studentene tilbys utvekslingsopphold om sommeren – enten midt i tredje studieår eller etter at tredje studieår er avsluttet. I løpet av dette oppholdet kan man ta 10 sp som innpasses i tredje år, evt. ytterligere 10 sp som kan innpasses i fjerde studieår. Alternativt vurderes et nytt "Erasmus Intensive Programme" som kan tenkes å oppfylle våre krav. Det arbeides med løsninger her.

Alternativet vil være å forlenge studiet med ett semester enten midt i tredje studieår eller mellom tredje og fjerde, der man reiser på utveksling.

I tillegg beholdes muligheten for utenlandsopphold på femte år.

Studieløp:

Det foreslås at de tre første studieårene har obligatorisk rekkefølge. Det må avgjøres om også rekkefølgen på semestrene innefor hvert studieår, skal være obligatorisk. Hvis dette alternativ velges, vil det gjelde for de første tre studieår. Fra fjerde studieår er rekkefølgen på semestrene ikke obligatorisk, men det kan/bør framgå at den oppsatte rekkefølgen også er anbefalt.

Ordningen vil i praksis innebære at hvert semester har det foregående som *obligatorisk* forkunnskapskrav de tre første årene – disse tre årene er også obligatoriske forkunnskapskrav for fjerde og femte år. Fjerde år er imidlertid ”bare” *anbefalt* forkunnskapskrav for femte år.

Obligatoriske forkunnskapskrav har en rettsvirkning: Kravet må være oppfylt før man får melde seg til undervisning og eksamen. Lar seg enkelt håndheve teknisk.

Anbefalte forkunnskapskrav har ingen rettsvirkning, det er utelukkende informasjon til studentene.

Ordningen med obligatoriske forkunnskapskrav har ulemper, men det anses at faglige hensyn likevel begrunner valget:

Det forutsettes å være en faglig progresjon gjennom studiet¹ i den forstand at senere emner/studieår forutsetter forståelse av emner fra tidligere studieår. Denne forutsetningen vil ikke oppfylles hvis vi åpner for friere rekkefølge i studieløpet.

På den annen side tilsier hensyn til studentenes gjennomføring av studiet, at løpet ikke er mer stringent enn nødvendig – studiet bør kunne forseres utover det som er normert (det gjelder generelt, og det gjelder særlig der man ikke har bestått).

Og vi står vi overfor tekniske/praktiske utfordringer – undervisnings- og eksamensmeldinger for vårsemesteret bør ideelt kunne gjennomføres (og undervisningen påbegynnes) før sensuren for høstsemesteret foreligger. Obligatoriske forkunnskapskrav innebærer at studentene ikke kan vite sikkert hva de skal bruke vårsemesteret til (å fortsette studiet, eller å gjenta høstsemesterets emne), før sensuren for høstsemesteret er falt. Dette harmonerer ikke optimalt med målsetningen om å utnytte semesteret optimalt.

Studieadministrativt byr et stringent løp på både fordeler og ulemper: Fordelene følger av det forutsigbare, ulempene følger av avvikene (dispensasjonssøknader, klager mv).

Valgfag:

- Størrelse
- Antall
 - o Totalt

¹ I programpresentasjonen vi har nå, heter det:

Faglig progresjon

Det vil ligge en faglig progresjon i behandlingen av stoffet i lærebøker og undervisning både i løpet av et avdelingsemne og gjennom hele studiet. Vekslingen mellom privatrett (JUR1000 og JUR3000) og offentlig rett (JUR2000 og JUR4000) gir studenten en faglig progresjon ved at studenten beveger seg fra fag som er egnet til å gi forståelse for grunnleggende juridisk teori til fag som krever- og gir innsikt i mer avansert juridisk teori. Det er slik at fag på de høyere avdelinger forutsetter et tilstrekkelig nivå av forståelse i fag på de lavere avdelinger.

Progresjonen i forståelsen av juridisk metode, ligger i at studentene gjennom forelesninger, gruppeundervisning, kurs- og fakultetsoppgaver, og endelig eksamen gradvis stilles over for høyere krav til analyse av faktum og teori, evner til å stille og formulere juridiske problemstillinger og til slutt påvise og argumentere for ulike løsninger.

Se også programplanens avsnitt om Faglige krav for å avlegge eksamen [Undervisning og eksamen](#)

- I studiet
- Plassering i studiet
- Ulike nivåer
 - BA/MA
 - Hva innebærer ”spesialisering”? Er spsialeemne alltid fordypning?
- Forholdet til LLM-gradene: Sambruk av emner, integrering av studenter, ulike varianter av undervisning og eksamen for de ulike målgruppene?

En egen delutredning om dette er under utarbeidelse av programansvarlige for LLM-programmene i samarbeid med studieårsansvarlig for femte studieår.

Valgemner på trede studieår: Her tas det sikte på en mindre portefølje – antydningvis fire til seks emner. Hvilke emner det blir tale om, vil måtte avgjøres i samarbeid med fagmiljøene – porteføljen vil også ideelt endres med forskningsmiljøene.

Valgemner på fjerde studieår: Her tas det sikte på en litt større portefølje, også denne bør være dynamisk og endres med forskningsmiljøene.

Valgemner på femte studieår: Her finnes den største porteføljen.

Det er mulig å etablere emner som har skrittvis fordypning gjennom de tre studieårene, sånn at de samlet sett danner en tydelig fagprofil for studentene. Det må også være sånn at de studentene som foretrekker bredde også har et tilbud.

Overgang:

”Overgangsordning” er betegnelse på prosess, metode og reglement for å innpasse allerede gjennomførte kurs/undervisning/eksamener i et nytt studieløp. Når vi skal ta stilling til dette, vil de viktigste hensynene være de faglige, men her er også noen ytre rammer: Samlet (nødvendig) studieløp skal ikke være mer enn 300 sp, men heller ikke mindre, og det skal la seg gjennomføre på fem år (der det ikke foreligger individuelle forsinkelser), rammen er 60 sp/studieår. Ideelt skal det også kunne gjennomføres uten (eller med minimale) manuelle tilpassinger for enkeltstudenter. Teknisk er det grunn til å vente at overgangsordningene kan bli krevende, og det er grunn til å ha også dette momentet med i vurderingen.

Innenfor disse rammene stilles de faglige kravene. Vi har i dag studenter som allerede har en overgangsordning i sitt studieløp (fra 1997-ordningen). Alle andre vil komme til å få det fra h2011.

Detaljene i innpassingen vil følge av de endelige vedtakene mht fagsammensetning i ny modell.

Det må være en målsetning at overgangsordningen blir så kortvarig og smidig som mulig – det vil også innebære at den blir mindre kostnadskrevende. For å oppnå dette, må vi akseptere at ikke alle studenter har absolutt identisk faginnhold i studieløpet sitt. En smidig ordning vil også gjøre overgangsreglene vesentlig enklere, med den store betydningen det har for studentene.

Det anbefales at hovedregelen skal være at studentene går over til ny modell ved første studieårsskifte uten at det etableres ”overgangsemner” eller andre tiltak for å ivareta mindre faglige avvik mellom eksisterende (og tidligere) studiemodell og den nye.

Yrkesutdanning/profesjon vs akademisk (ut)dannelse:

Vår modell av rettsstudiet – både den vi har i dag og den vil planlegges – er i betydelig grad innrettet mot arbeidsmarkedet og er utvilsomt et profesjonsstudium. Det bør ikke være til hinder for at studiet også karakteriseres ved sine akademiske egenskaper. Ved å fokusere på metode, fagkritikk, kildesøk, kildekritikk, akademiske normer og verdier gjennom hele studiet, og ved å bringe forskningen aktivt inn i undervisningen, vil vi være noe annet enn en ”advokatskole”. En bredere drøftelse av rettsvitenskapens akademiske sider kan være interessant, men er ikke nødvendig for formålet her: Å se til at vi ikke utvikler studiet i retning av en yrkesskole, men i stedet

ivaretar akademiske verdier på en god måte.

Vegg-til-vegg-jurist vs ”jus i fagkretsen”:

Hvilken type kompetanse innen rettsvitenskap skal vi levere? Dette henger nøye sammen med arbeidsmarkedets etterspørsel. Pr i dag er det ikke vanskelig å få avsetning for det antallet ”tradisjonelle jurister” som produseres. Samtidig ser vi (økende?) etterspørsel etter tverrfaglighet med innslag/spesialiseringer innen jus. Vår oppgave bør i all hovedsak være å dekke etterspørselen etter ”tradisjonelle jurister” – høyt kvalifiserte fagfolk med bredde og tyngde innen rettsvitenskap. I den grad vi skjeler mot det tverrfaglige, bør det være i form av at vi dyktiggjør våre kandidater i forståelse av og kommunikasjon med andre fagfelter, ikke at vi åpner rettsstudiet selv for innslag av andre fagfelter. Dette henger også sammen med reduksjonen i studiets lengde fra 2004 – et femårig løp vil ikke kunne ivareta hensynene til kvalitet i jusutdanningen samtidig som det representerer tverrfaglighet.

Vedlegg:

Studiedekanens forslag til PMR mars 2010
Tilrådig fra PMR mars 2010

Vedlegg – forslag fra studiedekanen til PMR

MULIG NY STUDIEPLAN

Utarbeidet på bakgrunn av Stenvikutvalgets forslag, innspill fra fagmiljø, enkeltpersoner og diskusjoner i avdelingsvise faglærermøter

Marit Halvorsen, 15/3-10

FORSLAG			
1. sem	Ex.phil 10 sp	Privatrett I (innføring 6 sp kjøps- og avtalerett 10 sp menneskerettigheter 4 sp)	<i>Examen ex.phil;</i> <i>En dag skoleeksamen</i>
2. sem	Privatrett II 30 sp (familie- og arverett 12 sp, fast eiendoms rettsforhold 9 sp, erstatningsrett 9 sp, herunder et visst antall sp i menneskerettigheter)		<i>En dag skoleeksamen</i>
2. studieår			
<i>Alternativ I (etter forslag fra Dekanus)</i>			
3. sem	Ex.fac. 10 sp	Saksbehandling og spesiell forvaltningsrett 20 sp (forvaltningsloven 5 sp, velferdsrett 8 sp og miljørett 7 sp), herunder et visst antall sp i MR/EØS-rett. Med skriftlig oppgave.	<i>Examen ex.fac;</i> <i>Muntlig eksamen over oppgaven</i>
4.sem	Offentlig kompetanse og internasjonale forpliktelser 20 sp (forvaltningsrett 10 sp, statsforfatningsrett 10 sp, folkerett 5 sp, EØS rett 5 sp)		<i>To dager skoleeksamen</i>
<i>Alternativ II (bygger på Stenvik-utvalget)</i>			
3.sem	Ex.fac 10 sp	Statsforfatning og internasjonal rett (statsforfatningsrett 10 sp, EØSrett 5 sp, folkerett 5 sp)	<i>Eksamen ex.fac</i> <i>En dag skoleeksamen</i>
4.sem	Forvaltningsrett 30 sp (forvaltningsrett 15 sp (velferdsrett 8 sp og miljørett 7 sp), herunder et visst antall sp i MR/EØS-rett. Med skriftlig oppgave		<i>Karakter på skriftlig oppgave</i> <i>Muntlig eksamen</i>
3. studieår			
5.sem	Formuerett I 30 sp med prosjektoppgave (obligasjonsrett 18 sp, tredjemannskonflikter 7 sp, oppgave 5 sp)		<i>Prosjektoppgaven som utkwittering</i>

6.sem	Formuerett II 20 sp (obligasjonsrett 6 sp, selskapsrett 6 sp og retts historie 8 sp)	Valgfag 10 sp -Internasjonal privatrett -Pant og kreditorforfølgning -Skatterett -Arbeidsrett -Konkurranserett		<i>To dager skoleeksamen</i>
4. studieår				
7.sem	Metode og etikk 10 sp (metode 7 sp, etikk 3 sp)	Valgfag 10 sp -int. strafferett, -int. arbeidsrett, -int. skatterett, -int. humanitærrett -Håndtering av rettskonflikter	Perspektivfag 10 sp -rettsøkonomi -retts sosiologi	<i>To eller tre dager skoleeksamen</i>
8.sem	Prosess og strafferett 30 sp (sivilprosess 10 sp, strafferett 10 sp, straffeprosess 10 sp)			<i>En dag skoleeksamen</i>
5. studieår				
9.sem	Valgfag 30 sp*			<i>Skoleeksamen**</i>
10.sem	Masteroppgave 30 (60) sp			

* Skal valgfagene være 10 el 15 sp?

**Hvor mange eksamenstimer/dager?

Dekanens syn:

Den ovenfor foreslåtte modell tar hensyn til studiereformens bakgrunn, nemlig ønskene om tydeligere internasjonalisering og mer valgfrihet. Den lar seg således forsvare "oppover", men også "innover": Den representerer på noen punkter en forbedring av dagens studieordning bl. a. gjennom sammensetning av fagene.

Dekanus har ingen absolutt oppfatning om studiet skal være strikt kullbasert eller bare gi anbefalt studieløp. En nærliggende mulighet er at de tre første studieårene er strikt kullbaserte, mens de to siste har større grad av valgfri rekkefølge på semestrene. I hvertfall femte studieår bør ha valgfri rekkefølge. Det samme kan godt gjelde for 4. studieår. Det kan også diskuteres om det er nødvendig å ta 4. studieår før 5. Dette er bl. a. et spørsmål om hva som er administrativt mest gunstig.

Hvis PMR ikke tilrår at menneskerettigheter flyttes til første semester, og vil ha en annen modell for 4. studieår, ber Dekanus om at saken tas tilbake til ham for en ny runde.

Prodekanens merknader til forslaget:

Generelt:

Jeg har forsøkt å finne på "overgripende" emnenavn for å demonstrere at fag som knyttes sammen i en enhet, faktisk også henger sammen. Om modellen vedtas med eller uten overgripende emnebetegnelser er ikke viktig for meg.

Jeg har satt opp *forslag* til eksamensformer. Mandatet til Stenvik-utvalget legger vekt på "nye" og mer varierte eksamensformer, dette forslaget inneholder fem-seks forskjellige former. Forslaget kan gi opptil 16 karakterer (utenom ex.fac) eller som minimum 10 karakterer samt to bestått/ikke bestått (tror jeg). Det er mao ikke vanskelig å opprettholde dagens antall karakterer.

Forslaget er fremsatt i et ærlig forsøk på å imøtekomme oppdrags giver og samtidig ta hensyn til at et flertall av fakultetes medlemmer ikke ønsker store omveltninger i studieordningen. Ikke alle delene av forslaget er ideelle, men jeg har bestrebet meg på finne det jeg mener er den beste løsning innenfor de rammer som er gitt.

Forslaget forutsetter at normen for pensumsider pr. sp i 4. og 5. studieår økes med ca 50%, altså fra ca 33 til ca 50.

Forslaget forutsetter også at det er mulig å forsere/justere eksamensløpet ved at begge semestres eksamen innenfor et studieår kan avlegges i samme semester.

Til hvert studiar:

1. studieår:

Det er ulike meninger om menneskerettighetsfaget kan få tilfredsstillende behandling så tidlig som i 1. semester. Plasseringen forutsetter at faget følges konkret opp videre i studiet. For å fremme den gjennomgående behandling av faget, foreslås det å sette av et bestemt antall studiepoeng til menneskerettslige problemstillinger i fagene i 2. semester, og gjøre det samme i annet studieår.

2. studieår:

Her er fremsatt to alternativ. Det første har (deler av) forvaltningsloven og spesiell forvaltningsrett (miljørett, velferdsrett) i 1. semester og resten av forvaltningsretten samt statsrett og internasjonal rett i 2. semester, det andre forslaget samler forvaltningsretten i 2. semester. Det kan diskuteres hva som der beste pedagogiske grep, å gå fra det spesielle til det generelle eller omvendt. Fordelen med alt. II kan være at det gir mulighet for en skikkelig eksamen som kan teste kunnskaper i sammenhenger.

3. studieår:

Forslaget forutsetter at prosjektoppgavens tema knyttes til innholdet i 1. semester slik at oppgaven kan bedømmes og brukes til utkvittering.

4. studieår:

Her har mange alternative modeller vært på papiret. Den foreslåtte modell er den som Dekanus stiller seg bak. Fordelen med modellen er at valgelementet i 1. semester er fleksibelt og gjør det mulig å ta inn eller ut fag ettersom det er behov eller anledning til det. Modellen foreslår et valgfag i håndtering av rettskonflikter, et fag som er ønsket av mange høringsinstanser og som fakultetet forhåpentlig kan tilby fra våren

2012. Andre foreslåtte fag (om bevis, rettspsykologi m.m.) kan eventuelt innpasses når de er ferdig utviklet.

Strafferettsmiljøet har tatt til orde for at 10 sp til faget er for lite. Den foreslåtte modell åpner for en betydelig fordypning i internasjonal strafferett som valgfag. Forøvrig henviser jeg til faglærer i strafferett som i forbindelse med 5-årskomiteens arbeid uttalte at 10 sp. er akseptabelt såfremt "studentene kommer til strafferettsstudiet med solide kunnskaper og god innsikt i generelle rettskilde- og metodespørsmål" (uttalelse til Fakultetsstyret fra 17 ansatte ved IOR datert 10/1 2003).

Modellen åpner for to perspektivfag. Dette er gjort for å sørge for at hhv det rettsøkonomiske og det retts sosiologiske perspektiv deles av ca halvparten av studentene. Det kan være gode grunner for også å åpne for andre perspektivfag (forutsatt at de er egnet til å gi et perspektiv på hele studiet); rettsfilosofi er et nærliggende eksempel. Når jeg likevel har havnet på å anbefale bare to valg, er det utfra overbevisningen om verdien av at forholdsvis mange er innforlivet med minst ett av de to fagene. Det skal tilføyes at alle stifter bekjentskap med rettsfilosofifaget til ex fac. Det må også tas hensyn til at begrensning til to perspektivfag frigjør noen ressurser som kan benyttes til valgfagene.

5. studieår:

Jeg har ikke foreslått antall valgfag i femte studieår. Hvis valgfagene krympes til 10 sp kan man tenke seg full utbyttbarhet mellom valgfagene til 4. og 5. avdeling. Det forutsettes at det skal være adgang til å skrive 60 sp. masteravhandling.

Beslutninger

Modellen

Jeg inviterer til å vedta modellen som er foreslått, og begrunne valg av alternativ I eller II for 2. studieår.

Anbefalt eller fastlagt studieløp

Jeg inviterer til å vedta fastlagt studieløp i de tre første studieår. Jeg inviterer til diskusjon om mulig valgfrihet i rekkefølgen på 4. og 5. studieår. Her er tre alternativ:

Alternativ I: Studieløpet er fastlagt til og med fjerde studieår.

Alternativ II: Studentene velger rekkefølgen, men må avlegge begge semesteres eksamener i 4. studieår før de kan begynne på 5. studieår.

Alternativ III: Studentene setter opp individuell studieplan for alle fire semester på 4. og 5. studieår.

Antall perspektivfag i 4 studieår

Jeg inviterer til å diskutere antall og emner for perspektivfag.

Størrelsen på valgfag til 5. studieår

Jeg inviterer til diskusjon om valgfag til 5. studieår skal være på 10 eller 15 sp.

Eksamensformer og -antall

Jeg inviterer til diskusjon om eksamen, og tentative beslutninger som må konkretiseres ifht forbruk av person- og timeressurser før endelig beslutning tas.

Mulige eksamensordninger finnes insatt i modellens høyre kolonne. Forslagene er ikke kostnadsberegnet.

Obligatorisk undervisning og innlevering

Jeg inviterer til diskusjon om obligatoriske elementer i studiet.

Jeg anbefaler at det ikke innføres obligatorisk undervisning eller innlevering i studiet, med unntak for den skriftlige oppgaven knyttet til spesiell forvaltningsrett i 2. studieår og prosjektoppgaven knyttet til formuerett I i tredje studieår. Begge disse oppgavene danner etter forslaget grunnlag for utkwittering av emnet.

Stenvikutvalget foreslår obligatoriske innleveringer (s. 67), men påpeker at kravet antagelig bare vil gjelde for en liten gruppe studenter. Etter forslaget til ny studieordning faller dagens krav om obligatorisk fremmøte på yrkesetikkundervisningen bort ettersom faget gis studiepoeng og derfor kan få en annen vurderingsform.

Krav om obligatoriske elementer for å gå opp til eksamen må vurderes i lys av privatistspørsmålet. Under hensyn til dette spørsmålets vanskelighet, og til at alle studenter får rikelig tilbud om skrivetrening under hele studiet, er jeg kommet til at det ikke er behov for obligatoriske innleveringer utover de to som er nevnt ovenfor.

Obligatoriske valgfag

Jeg inviterer til diskusjon om skatterett (og evt. andre fag) gjøres obligatorisk ved at det skal kreves at studentene velger faget enten til 3., 4. eller 5. avdeling.

Vedtak fra PMR 23. mars 2009, sak 12:

Jusstudiet i endring

Vedtakspunkter

1. Modellen - PMR inviteres til å vedta modellen som er foreslått, og begrunne valg av alternativ I eller II for 2. studieår.

- Gir PMR sin tilslutning til at menneskerettigheter flyttes til første semester?
- Gir PMR sin tilslutning til foreslått modell for 3. semester, 4. semester og 7. semester?

Dekanus ønsker i sitt forslag at menneskerettigheter blir flyttet til 1. studieår da dette er en betingelse for gjennomføringen av de øvrige foreslåtte endringene i resten av studieløpet. PMR ble bedt om å velge mellom alternativ I og II på annet studieår (alternativ II er dekanus' forslag, alternativ I er Stenvikutvalgets forslag). Rekkefølgen i alternativ I er begrunnet med hensynet til eksamensformer; da kan man gi eksamen slik den ligner i dag. Om vi bytter om på semestrene blir det vanskeligere mht eksamensformer.

Studiedekanen presiserte at de foreslåtte eksamensformene i forslaget kun er forslag, og må utredes nærmere.

PMR er positive til å flytte menneskerettigheter til 1. semester, selv om det har vært delte meninger om dette blant 1. avdelingslærerne. Det ble enighet om at størrelsen på emnet ikke er noe som PMR bør ta stilling til på nåværende tidspunkt. At det ikke eksplisitt er noen metode for 4. studieår ble diskutert, og et forslag gikk på å sette innføringsfaget til 7 sp og menneskerettigheter til 3 sp.

Vedtak: Faget menneskerettigheter flyttes til 1. semester. Fordelingen av studiepoengene vil man komme tilbake til når en nærmere utforming av læreplaner foreligger.

a) Rekkefølgen på fagene og den forholdsmessige fordelingen av fagene

De foreslåtte eksamensmodellene får betydning for hvilken modell som velges, og bør sees i sammenheng. Alternativ II fremstår som et bedre alternativ for de fleste. Da blir ikke forvaltningsretten delt over to semestre, men beholdes samlet i samme semester. Strukturen blir mer ryddig, med en internasjonal og en nasjonal del. I modell II kan man ha en egen eksamensdag lik opplegget vi har i dag (med en praktikumsoppgave). JSU er også mest positive til alternativ II, og mener at det er spennende med en slik oppgave. JSU mener at et mangfold av vurderingsformer er viktig. Kun karakter på oppgaven er problematisk, men i kombinasjon med muntlig er det ok. Man kan evt. vurdere gruppeoppgaver, som er i tråd med den pedagogiske tankegang i tiden (og som er billigere).

Vedtak: Den foreslåtte modellen vedtas, i tillegg til alternativ II. Man vil komme tilbake til eksamensformer. PMR har uttrykt seg positivt til skriftlig skoleeksamen, og en skriftlig oppgave/gruppeoppgave og muntlig i 4. sem.

b) 4. studieår (7./8. semester)

En modell som innebærer 10 sp enheter på valgdelen i ett semester kan være problematisk for studenter som ønsker å reise til utlandet, eller ta en LL.M her hjemme eller i utlandet. PMR uttrykte ønske om fleksibilitet for studenter som skal reise ut, slik at de ikke møter problemer med Lånekassen, som krever at man avlegger 30 sp hvert semester.

I utgangspunktet er det en utfordring å kombinere strikt styring og fleksibilitet, og vi må være klar over hva konsekvensene blir. Dersom man legger opp et rigid studieløp f.eks i tredje studieår, blir det vanskeligere for studentene å reise ut. Når det gjelder forsinkede studenter, eller studenter som ønsker å forsere studieløpet og ta to eksamener i samme semester, så var det allmenn enighet om ikke å lage et studieløp som baserer seg på få studenter, som disse studentene tross alt utgjør.

For utenlandsstudentene forutsetter PMR at det i den videre behandling blir en løsning på problemet, siden et utenlandsopphold er en viktig premiss i den nye studieordningen. En mulig løsning kan være at det foreslås ett studieløp for studenter som ønsker å reise ut, og ett for de som velger å være hjemme.

Det vedtatte forslaget på 7. semester har gått ut over metodefaget, og det kan derfor være ønskelig at metode vektlegges innen hvert fag.

8. semester: Strafferettsmiljøet har vært sterkt imot en kutting i strafferettsfagene, og det har derfor blitt lagt inn en mulighet for internasjonal strafferett som valgfag. Det betyr at de som er interessert i strafferett kan få 20 sp strafferett.

Vedtak: Modellen vedtas slik den er foreslått, i tillegg til modellens 7. semester og 8. semester

2. Anbefalt eller fastlagt studieløp - PMR inviteres til å vedta fastlagt studieløp i de tre første studieår. PMR inviteres til diskusjon om mulig valgfrihet i rekkefølgen på 4. og 5. studieår.

Dekanus foreslår at de tre første årene er faste, de to siste valgfrie. Stemningen blant PMRs medlemmer er noe splittet, men alle ønsker et styrt studieløp i hvert fall de 5 første semestre, enkelte tom 8. semester. JSU ønsker et styrt studieløp tom 5.-6. sem og frihet utover det, andre ønsker at 4. og 5. studieår bør ligge fast, og at 5. studieår bør komme etter 4. studieår.

Som et kompromiss kan man vurdere å legge inn forkunnskapskrav; dvs at studentene skal ha avlagt 1. avd før 2. avd osv., og eventuelt å la det være fritt etter 5. semester.

Diskusjonspunkter

3. Antall perspektivfag i 4. studieår - PMR inviteres til å diskutere antall og emner for perspektivfag.

Det ble ikke tid til å diskutere dette på møtet.

4. Størrelsen på valgfag til 5. studieår - PMR inviteres til diskusjon om valgfag til 5. studieår skal være på 10 eller 15 sp.

Det er enighet for å ha valgfag på 10 sp. Siden normen for sidetall for pensum nå økes, blir det liten forskjell mellom valgfag på 10 eller 15 sp.

5. Eksamensformer og –antall - PMR inviteres til diskusjon om eksamen, og tentative beslutninger som må konkretiseres ifht forbruk av person- og timeressurser før endelig beslutning tas.

Stevikutvalget har gått inn for at det skal være mange forskjellige eksamenstyper. JSU synes at det er en fordel med mange karakterer. Økonomien kan være en begrensende faktor mht eksamensformer som vi vedtar. Hvilken evaluering egner seg best for prosjektoppgaven? Skal det gis en eller to dagers eksamen i ett emne? Skal man f.eks sette som forkunnskapskrav at man har basiskunnskaper innen et emne som det gis eksamen i semesteret etter?

Utgangspunktet er at hver enkelt eksamen skal ha en egen eksamen og sin egen karakter, men her kan det være nyttig å se på variasjoner i eksamensordningene (f.eks er ordninger med kun en sensor billigere enn med to).

Muntlig eksamen: PMR er enig om at muntlig eksamen er viktig i et juridisk studium. JSU ser også det positive i å få inn flere muntlige elementer; men da i kombinasjon med andre evalueringsformer, f.eks en skriftlig oppgave.

6. Obligatorisk undervisning og innlevering - PMR inviteres til diskusjon om obligatoriske elementer i studiet.

Det ble ikke tid til å diskutere dette på møtet.

7. Obligatoriske valgfag - PMR inviteres til diskusjon om skatterett (og evt. andre fag) gjøres obligatorisk ved at det skal kreves at studentene velger faget enten til 3., 4. eller 5. avdeling.

Det ble ikke tid til å diskutere dette på møtet.

8. PMR bes diskutere føringer for hensyn til universell utforming, føringer for hensynet til minoriteter og føringer for implementering av kjønns- og likestillingsperspektiv

- Herunder forslag om måltall for andelen kvinnelige forelesere, inkludering av kvinnelige forfattere i litteraturen og forelesning om kvinne- og kjønnsperspektiv på alle avdelinger
- Utvidet bruk av IKT i undervisningen (diskusjonsforum og lydfiler av forelesninger på nett) som ledd i å oppnå mer universell utforming.

Studiedekanen har laget et forslag til vedtak (policyuttalelse) vedrørende hensynet til universell utforming. Det har bla kommet et høringsforslag fra KVIBALD om hvordan dette bør gjøres, og at dette må utføres for hvert fag (læringskrav og pensum) der det er hensiktsmessig.

Forlaget lyder:

Det er en forutsetning at studieordningen oppfyller krav til universell utforming.

I utforming av emnebeskrivelser og læringskrav skal kjønns- og likestillingsperspektivet implementeres i samsvar med vedtatte strategiplaner og mål for UiO og Det juridiske fakultet.

*Virkemidler må utformes for hvert emne og hvert fag etter hva som er hensiktsmessig.
Likestillingsutvalget forutsettes å bidra til denne prosessen.*

Vedtak: Studiedekanens forslag ble vedtatt.